

Tingimused ettevõtluslaenu käendamiseks (vähese tähtsusega abi abikava)

1 Sissejuhatus

1.1 Käesolev dokument (edaspidi *abikava*) koondab Sihtasutuse KredEx (edaspidi *KredEx* või *sihtasutus*) laenu käendusele, sh taotlemisele ja menetlemisele, kehtestatud tingimused. Abikava eesmärgiks on lihtsustada ettevõtjate, eelkõige väikese ja keskmise suurusega ettevõtjate (edaspidi *VKE*)¹, juurdepääsu rahalistele vahenditele, võttes arvesse komisjoni määruses (EL) nr 1407/2013 „Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes“² (edaspidi *VTA määrus*), Euroopa Komisjoni teatises EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiina antava riigiabi suhtes³ (edaspidi *Tagatise teatis*) ning konkurentsiseaduses § 33 sätestatud.

1.2 Abikava avaldatakse KredExi veebilehel www.kredex.ee

1.3 Abikavas vähese tähtsusega abi (edaspidi *VTA*) kohta sätestatud rakendatakse juhtudel, kui sihtasutuse antud käendusega kaasneb VTA ja seda kohaldatakse VKE-de puhul alates 01.09.2015 kuni 31.12.2020. Suurettevõtjate puhul kohaldatakse abikava alates 01.09.2015.

2 Üldinfo

2.1 KredEx on asutatud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi *MKM*) poolt eesmärgiga luua kapitalile ligipääsu parandamise ja riskide maandamise abil võimalusi ettevõtluse ning ekspordi arenguks ja elamistingimuste parandamiseks, kui pole tagatud finantsteenuste piisav pakkumine erasektori poolt. Sihtasutus tegutseb aastast 2001.

2.2 Ettevõtjal võib nappida tagatist või olla pangapoolse usalduse võitmiseks liiga lühike ajalugu. Sellisel juhul on võimalik kasutada laenukäendust, mis suurendab oluliselt ettevõtja võimalusi pangast laenu saada.

2.3 Alustavatele ja tegutsevatele ettevõtjatele pakub KredEx:

- Investeeringulaenu käendust
- Liisingukäendust
- Käibelaenu, arvelduskrediidi ja korduvkasutusega laenulimiidi käendust
- Pangagarantii ja pangagarantii limiidi käendust
- Stardilaenu käendust (alustavale ja kuni 3 aastat tegutsenud ettevõtjale)

¹ Majandustegevusega tegelev mis tahes üksus olenemata selle õiguslikust vormist, kellel on vähem kui 250 töötajat, kelle aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot ja/või aastabilansi kogumaht ei ületa 43 miljonit eurot ning kes vastab muudele üldise grupierandi määramises sätestatud kriteeriumitele.

² Euroopa Liidu Teataja L352, 24.12.2013

³ Euroopa Liidu Teataja C155, 20.6.2008

3 Mõisted

3.1 Käesolevas abikavas kasutatakse mõisteid järgmiselt:

- 3.1.1 „Laen“ on mistahes konkreetse finantstehingu (nt laen, liising, võlakiri, garantiikiri, faktooring vms) tulemusel tekkiv kindlaksmääratud maksimumsummaga ja ajaliselt piiratud võlakohustus;
- 3.1.2 „Laenutaotleja“ on isik, kes on esitanud krediidi- või finantseerimisasutusele taotluse punktis 3.1.1 tähendatud finantseeringu saamiseks;
- 3.1.3 „Üks ettevõtja“ hõlmab kõiki ettevõtteid, mille vahel on vähemalt üks järgmistest suhetest:
 - a) ettevõtte omab teises ettevõttes aktsionäride või osanike häälteenamust;
 - b) ettevõttel on õigus ametisse määrata või ametist vabastada enamikku teise ettevõtte haldus-, juht- või järelevalveorgani liikmetest;
 - c) ettevõttel on õigus rakendada teise ettevõtte suhtes valitsevat mõju vastavalt teise ettevõttega sõlmitud lepingule või selle asutamislepingule või põhikirjale;
 - d) ettevõtte, mis on teise ettevõtte aktsionär või osanik, kontrollib vastavalt kokkuleppele teiste aktsionäride või osanikega üksi sellise ettevõtte aktsionäride või osanike häälteenamust.

Üheks ettevõtjaks peetakse ka ettevõtteid, mis on punktides a–d kirjeldatud suhtes ühe või enama muu ettevõtte kaudu.

- 3.1.4 „VKE“ on ettevõtte, mis vastab komisjoni määruse (EL) nr 651/2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse ühisturuga kokkusobivaks (edaspidi *üldine grupierandi määrus*)⁴ I LISAs sätestatud määratlusele;
- 3.1.4 „Käenduse taotleja“ on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi finantsjärelevalve asutuse poolt väljastatud tegevusluba omav krediidasutus või selle konsolideerimisgruppi kuuluv finantseerimisasutus, kui asutus ise või selle filiaal on kantud Eestis äriregistrisse;
- 3.1.5 „Käendus“ on käenduslepingust tulenev käenduse andja poolt tagatud kohustus tasuda käenduse saajale finantseerimistehingust tulenev võlgniku võlakohustus;
- 3.1.6 „Käendustasu“ on käenduse eest sihtasutusele makstav tasu;
- 3.1.7 „Investeering“ on kapitalimahutus materiaalsesse ja/või immateriaalsesse varasse seoses uue ettevõtte asutamisega, olemasoleva ettevõtte laiendamisega, toodete mitmekesistamisega või olemasoleva ettevõtte kogu tootmisprotsessi täieliku ümberkorraldamisega;
- 3.1.8 „Materiaalne vara“ on vara, mis seondub maa, ehitiste, tootmisrajatiste, masinate ja seadmetega;
- 3.1.9 „Immateriaalne vara“ on vara, mis saadakse tehnosiirde käigus patendiõiguste, litsentside, oskusteabe või patentimata tehniliste teadmiste omandamise teel.

4 Laenu käendamise kava

4.1 Käibelaenu käendusega on võimalik käendada alustavaid ja juba tegutsevaid ettevõtjaid. Laenukäendus sobib käibekapitali lühiajaliseks finantseerimiseks. Lisaks käibelaenule pakub KredEx käendust ka arvelduskrediidile ning korduvkasutusega laenulimiidile.

4.2 Käendatavateks pangagarantiideks on ettevõtja igapäevategevust hõlmavad garantiid: akreditiiv, maksugarantii, ettemaksugarantii, pakkumisgarantii, teostusgarantii, garantiiaja garantii.

4.3 Stardilaenu käendusega on võimalik finantseerida alustavate ja kuni kolm aastat tegutsenud ettevõtjate uusi investeeringuid ja käibevahendeid.

4.4 Investeeringulaenu käendusega on võimalik tagada alustavate ja juba tegutsevate ettevõtjate uusi investeeringuid ja panna seeläbi alus kiirele kasvule. Investeeringulaenu käendus on mõeldud pikaajaliste investeeringute katmiseks: seadmete soetamine, tootmispinna ost, ehitus või renoveerimine.

⁴ Euroopa Liidu Teataja L187, 26.06.2014

4.5 Ettevõtjal on esmane vastutus laenu teenindamise ees, tagades laenu oma varaga ja/või andes pangale isikliku käenduse. KredEx võtab käenduse puhul teise vastutuse. Kui ettevõtja äriplaan ebaõnnestub ja ta ei suuda laenu teenindada, realiseeritakse esmalt laenu tagatiseks olev vara. Kui aga tagatisvara realiseerimisest saadud tuludest panga nõuete täitmiseks ei piisa, maksab KredEx pangale käenduse välja.

5 Vähesese tähtsusega abi

5.1 VKE puhul ei sisalda käendus abi elementi, kui käenduse andmisel on täidetud Tagatise teatise punktis 3.4 sätestatud tingimused. Sihtasutus ei anna käendusi, mille puhul ei ole tagatud Tagatise teatise punkti 3.4 alapunktides a, b ja c ning alapunktis g sätestatud tingimuste täitmine.

5.2 VKE puhul sisaldab käendus abi elementi, kui käenduse eest võetav tasu on väiksem Tagatise teatise punktis 3.3. sätestatud minimaalsest aastasest garantiipreemiast ning ei ole siiski loetud täidetuks Tagatise teatise punkti 3.4. alapunktides d, e ja f sätestatud tingimused. Ülalnimetatud abi elementi sisaldava käenduse andmine on vabastatud teatamiskohustusest, kui selle andmisel on täidetud VTA määruses sätestatud tingimused.

5.3 Suurettevõtja puhul sisaldab käendus alati abi elementi vastavalt VTA määruse artikli 4 lõike 6 punktile b). Käendus ei või ületada 80% asjaomasest laenust ja käendatud summa ei ületa kas 1 500 000 eurot (või 750 000 eurot kaupu vedavate maanteetranspordiettevõtjate puhul) ja käenduse kestus viit aastat, või 750 000 eurot (või 375 000 eurot kaupu vedavate maanteetranspordiettevõtjate puhul) ja käenduse kestus kümnet aastat. Kui käendatud summa on nimetatud summadest väiksem ja/või käendus antakse vähem kui vastavalt viie või kümne aasta pikkuseks ajavahemikuks, arvutatakse käenduse abi element vastava protsendina VTA määruse artikli 3 lõikes 2 sätestatud kohaldatavast ülemmäärast.

5.4 VTAd annab sihtasutus VTA määruses sätestatud reguleerimisala ja abikõlblikkuse alustel kooskõlas käesoleva abikava punktidega 6–9.

6 Abikõlblikkuse kriteeriumid

6.1 Laenu taotlejale esitatavad nõuded:

- 6.1.1 Laenu taotleja peab käenduslepingu sõlmimise hetkel olema registreeritud Eesti Vabariigi äriregistris;
- 6.1.2 Stardilaenu taotleja ettevõtja registreerimisest äriregistris ei ole möödunud enam kui kolm aastat;
- 6.1.3 Suurettevõtja seisund on võrreldav vähemalt krediidiireitinguga B- (KredExi ettevõtja riskikategooria F);
- 6.1.4 Ettevõtja on hinnanguliselt võimeline täitma finantseerimistingimust tulenevaid kohustusi;
- 6.1.5 Ettevõtte omanike hulgas ei ole madala maksumääraga piirkondades registreeritud firmasid;
- 6.1.6 Ettevõtte omakapital vastab seaduses ettenähtud nõuetele;
- 6.1.7 Ettevõtjal ei ole laenu väljastamise ajal maksuvõlga riigi või krediidiasutuse ees või võlgade tasumine on ajatatud;
- 6.1.8 Ettevõtja suhtes ei ole algatatud kõiki võlakohustusi hõlmavat maksejõuetusmenetlust ja ettevõtja ei vasta kriteeriumidele, mis on siseriikliku õigusega kehtestatud kõiki võlakohustusi hõlmava maksejõuetusmenetluse kohaldamiseks võlausaldajate soovil.
- 6.1.9 Ettevõtja võtab endale esmase vastutuse (pandib tagatisvara) ja/või annab pangale isikliku käenduse laenu tagastamise kohta.

7 Abi andmise tingimused

7.1 VTA üldine ülemmäär ühele ettevõtjale⁵ on 200 000 eurot kolme järjestikuse majandusaasta jooksul, ühele tasu eest kaupu vedavale maanteetranspordiettevõtjale aga 100 000 eurot kolme järjestikuse majandusaasta jooksul.

⁵ Vastavalt VTA määruse artikli 3 lõikele 2.

- 7.1.1 Suurettevõtjale käendusega antava abi korral võetakse brutotoetusekvivalendi arvutamise aluseks VTA määruse artikli 4 lõike 6 punkt b).
- 7.1.2 VKE-le käendusega antava abi korral võetakse brutotoetusekvivalendi arvutamise aluseks VTA määruse artikli 4 lõike 6 punkti c) kohaselt minimaalsed garantiipreemiad (nn „safe-harbour“ preemiad) vastavalt ettevõtja reitingule, nagu on sätestatud Tagatise teatise punktis 3.3.
- 7.1.2.1 VTA-na käsitletakse kõnealuse miinimumtaseme ja sihtasutusele makstud käendustasu vahet. Tulemuseks saadud aastased käendusega antava toetuse rahalised väärtused diskonteeritakse, kasutades viitemäära nende praeguse väärtuseni ja seejärel liidetakse kokku toetuse koguväärtuse saamiseks.
- 7.1.2.2 Kui käendus kehtib üle aasta, diskonteeritakse aastased puudujäägid, kasutades asjakohast viitemäära diskontomäärana nüüdisväärtuse arvutamiseks vastavalt komisjoni teatisele viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise meetodi läbivaatamise kohta, mida on vähendatud 20 baaspunkti võrra⁶.
- 7.1.3 Tulenevalt VTA määruse artikli 5 lõikest 1 võib abikavaga antavat VTA-d kumuleerida muude, käesolevas abikavas nimetatud komisjoni määruste kohaselt antud VTA-ga kuni 200 000 eurot.
- 7.1.4 Juhul kui ettevõtja on saanud komisjoni määruse (EL) nr 360/2012 „Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes“ kohaselt VTA-d, ei tohi talle jooksva majandusaasta (abi saamise hetkel) ja kahe eelneva majandusaasta jooksul komisjoni määruse nr 360/2012 ja komisjoni määruse nr 1407/2013 alusel antud VTA ületada koos abikava raames taotletava abiga 500 000 eurot.⁷
- 7.2 Kui VTA ülemmäära ei ületata, rakendatakse käesolevat abikava. Sihtasutus kontrollib, et sihtasutuse antava käenduse toetusekvivalendiga ei ületa abi osakaal abikõlblikest kuludest asjakohastes riigiabi sh VTA määrustes sätestatud määrasid.
- 7.3 Käenduse taotlemise tingimused
- 7.3.1 Sihtasutus võib tagada kuni 80% laenu põhiosast;
- 7.3.2 Maksimaalne käendussumma on VKE puhul 5 miljonit eurot, suurettevõtja puhul 1,5 miljonit eurot;
- 7.3.3 Kui laenu suurus aja jooksul väheneb, näiteks laenu põhiosa maksete tasumisel, kahaneb sellega proportsionaalselt ka käendussumma, nii et käendus ei ole ühelgi ajahetkel üle 80% tasumata laenust;
- 7.3.4 Täpsemad tingimused sh lepingu sõlmimise ja muutmise ning käendustasu määratletakse teenuse tingimustes.
- 7.4 Laenukäendust ei saa taotleda:
- 7.4.1 Ettevõtja, kes tegutseb kalandus- või vesiviljelusvaldkonnas, mida reguleeritakse nõukogu määrusega (EÜ) nr 104/2000;
- 7.4.2 Ettevõtja, kes tegeleb põllumajandustoodete esmase tootmisega;
- 7.4.3 Maanteevedudeks ettenähtud veokite soetamiseks;
- 7.4.4 Tegevuseks, mis on seotud ekspordiga kolmandatesse riikidesse või liikmesriikidesse, täpsemalt selline, mis on vahetult seotud eksporditavate koguste, turustusvõrgu loomise ja toimimise või muude ekspordimisest tulenevate jooksvate kuludega;
- 7.4.5 Sihtasutusel on õigus kehtestada teenuse tingimustes täiendavaid kitsendusi.

8 Käendustaotluse menetlemine

8.1 Käenduse saamiseks tuleb ettevõtjal pöörduda pank ja viimane esitab vastava taotluse KredExile lisades sellele panga vastavat pädevust omava organi otsuse väljavõtte laenu väljastamiseks KredExi käendusega koos muude taotluse menetlemiseks vajalike dokumentidega.

⁶ Euroopa Liidu Teataja C14, 19.1.2008 lk 6 ja Euroopa Komisjoni tellitud temaatiline uurimus: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/studies_reports/full_report.pdf – Uurimuses lk 23 ja 156–159 on võetud arvesse üldist vähenemist 20 baaspunkti võrra. Vähenemine vastab laenu ja garantii samalaadse riski marginaali erinevusele, et võtta arvesse laenudega seotud täiendavaid kulusid.

⁷ Euroopa Liidu Teataja L114, 26.4.2012

8.2 KredEx teavitab mitte hiljem kui kolme tööpäeva jooksul panka käendustaotluse registreerimisest. Puudulikult vormistatud käendustaotluse korral küsib KredEx panga ja/või laenutaotleja käest lisainformatsiooni puuduste kõrvaldamiseks.

8.3 KredExis menetleb käendustaotlust ettevõtlusdivisjon ning otsuse teeb sõltuvalt käenduskoostuse ja riski suuruselt vastava pädevusega komitee – finantskomitee, laiendatud finantskomitee või nõukogu. Teatud juhtudel on krediitdialusel õigus käendus väljastada sihtasutuse volikirja alusel iseseisvalt, lähtudes enda sisemisest krediteerimise korrast ja sihtasutusega sõlmitud koostöölepingu tingimustest.

8.4 Käenduse andmine otsustatakse üldjuhul 30 päeva jooksul. Otsus kehtib üldjuhul 90 päeva, nõukogu otsus 180 päeva.

8.5 KredEx esitab kolme tööpäeva jooksul otsuse tegemisest pangale allkirjastatud käenduslepingu või teatab käenduse andmise keeldumisest. Kui antavas käenduses sisaldub abi element, on abi andmise ajaks käenduslepingu sõlmimise kuupäev.

9 Käenduse kehtetus ja lõppemine

9.1 Sihtasutusel tekivad käenduslepingu järgsed kohustused üksnes siis, kui käendusleping ning selle aluseks olev laenuleping on sõlmitud kooskõlas koostöölepinguga, teenuse tingimustega ning muude kirjalike kokkulepetega ja on tasutud käenduslepingus kokkulepitud käendustasu. Kui krediitdialasutuse poolt sõlmitud laenulepingu tingimused erinevad taotlusel esitatutest, siis sihtasutuse käenduskoostus ei kehti.

9.2 Käendus lõpeb lisaks käenduslepingust tulenevate kohustuste täitmisele ka käendusega tagatud kohustuste nõuetekohasel täitmisel kui selleks hetkeks ei ole esitatud nõuet käenduskoostuse väljamaksmiseks.

10 Pettused

10.1 Kui taotluste menetlejad saavad teada tõenditest, millest saab eeldada võimalikku Euroopa Ühenduse finantshuve kahjustavat pettust, korruptsiooni või muud ebaseaduslikku tegevust, või tõsistest asjaoludest, mis mõjutavad kõnealuseid finantshuve, peavad nad viivitamata vastavad tõendid esitama kas riskijuhile, oma tegevusvaldkonna kõrgemale juhile või juhatajale.

11 Kontaktandmed

Sihtasutus KredEx
Hobujaama 4, 10151 Tallinn
Tel: +372 66 74100
Faks: +372 66 74101
e-post: kredex@kredex.ee
Veebiaadress: www.kredex.ee